

ความสัมพันธ์ระหว่างการมองโลกในแง่ดี บทบาทเชิงช่วยเหลือของพยาบาลประจำการ สภาพแวดล้อมในคลินิก
กับสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษาพยาบาลกับพยาบาลประจำการ

นางพรศิริ วิมลสารวงค์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลศึกษา

คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2544

ISBN 974-17-0085-7

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

21 พ.ค. 2551

I 20544571

RELATIONSHIPS BETWEEN OPTIMISM, HELPING ROLE OF STAFF NURSES,
CLINICAL ENVIRONMENT AND NURSING STUDENTS
AND STAFF NURSES RELATIONSHIP

Mr's. Pornsiri Wimonarawong

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Nursing Science in Nursing Education

Faculty of Nursing
Chulalongkorn University

Academic Year 2001

ISBN 974-17-0085-7

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ความสัมพันธ์ระหว่างการมองโลกในแง่ดี บทบาทเชิงช่วยเหลือของ พยาบาลประจำการ สภาพแวดล้อมในคลินิก กับสัมพันธภาพระหว่าง นักศึกษาพยาบาลกับพยาบาลประจำการ
โดย	นางพรศิริ วิมลสารวงค์
สาขาวิชา	การพยาบาลศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.วีณา จีระแพทย์

คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา ยูนิพันธ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
(รองศาสตราจารย์ พ.ต.ต.หญิง ดร.พวงเพ็ญ ชูณหะวัณ)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.วีณา จีระแพทย์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ พวงแก้ว ปุณยกันก)

พรศิริ วิมลสาระวงศ์ : ความสัมพันธ์ระหว่างการมองโลกในแง่ดี บทบาทเชิงช่วยเหลือของพยาบาลประจำการ สภาพแวดล้อมในคลินิก กับสัมพันธ์ภาพระหว่างนักศึกษาพยาบาลกับพยาบาลประจำการ (RELATIONSHIPS BETWEEN : RELATIONSHIPS BETWEEN OPTIMISM, HELPING ROLE OF STAFF NURSES, CLINICAL ENVIRONMENT AND NURSING STUDENTS AND STAFF NURSES RELATIONSHIP) อ.ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร.วีณา จีระแพทย์, 195 หน้า. ISBN 974-17-0085-7

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมองโลกในแง่ดี บทบาทเชิงช่วยเหลือของพยาบาลประจำการ สภาพแวดล้อมในคลินิก กับสัมพันธ์ภาพระหว่างนักศึกษาพยาบาลกับพยาบาลประจำการ และหาปัจจัยที่สามารถร่วมพยากรณ์สัมพันธ์ภาพระหว่างนักศึกษาพยาบาลกับพยาบาลประจำการ กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ซึ่งกำลังฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลในโรงพยาบาลศูนย์สังกัดกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 294 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบสอบถามการมองโลกในแง่ดี แบบสอบถามบทบาทเชิงช่วยเหลือของพยาบาลประจำการ แบบสอบถามสภาพแวดล้อมในคลินิก และแบบสอบถามสัมพันธ์ภาพระหว่างนักศึกษาพยาบาลกับพยาบาลประจำการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ แบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้นตอน

ผลการวิจัยที่สำคัญสรุปได้ดังนี้

1. การมองโลกในแง่ดีแบบมองเห็นความเป็นจริงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสัมพันธ์ภาพระหว่างนักศึกษาพยาบาลกับพยาบาลประจำการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .34$) และการมองโลกในแง่ดีแบบมองเห็นประโยชน์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสัมพันธ์ภาพระหว่างนักศึกษาพยาบาลกับพยาบาลประจำการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .28$)

2. บทบาทเชิงช่วยเหลือของพยาบาลประจำการด้านบทบาทการตรวจตราบทบาทการสอนการปฏิบัติการพยาบาล และบทบาทการให้คำแนะนำปรึกษาในการดูแลผู้ป่วย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสัมพันธ์ภาพระหว่างนักศึกษาพยาบาลกับพยาบาลประจำการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .50, .52$ และ $.52$ ตามลำดับ)

3. สภาพแวดล้อมในคลินิกมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสัมพันธ์ภาพระหว่างนักศึกษาพยาบาลกับพยาบาลประจำการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .53$)

4. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณพบว่า สภาพแวดล้อมในคลินิก บทบาทเชิงช่วยเหลือของพยาบาลประจำการด้านบทบาทการสอนการปฏิบัติการพยาบาล การมองโลกในแง่ดีแบบมองเห็นความเป็นจริง และบทบาทเชิงช่วยเหลือของพยาบาลประจำการด้านบทบาทการให้คำแนะนำปรึกษาในการดูแลผู้ป่วย สามารถร่วมกันพยากรณ์สัมพันธ์ภาพระหว่างนักศึกษาพยาบาลกับพยาบาลประจำการได้ร้อยละ 42.7 ($R^2 = .427$) ได้สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานดังนี้ สัมพันธ์ภาพระหว่างนักศึกษาพยาบาลกับพยาบาลประจำการ = $.320$ (สภาพแวดล้อมในคลินิก) + $.170$ (บทบาทการสอนการปฏิบัติการพยาบาล) + $.163$ (แบบมองเห็นความเป็นจริง) + $.217$ (บทบาทการให้คำแนะนำปรึกษาในการดูแลผู้ป่วย)

สาขาวิชา.....การพยาบาลศึกษา.....

ลายมือชื่อนิสิต..... .....

ปีการศึกษา.....2544.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... .....

4377579236 : MAJOR NURSING EDUCATION

KEYWORD:OPTIMISM / HELPING ROLE OF STAFF NURSES / CLINICAL ENVIRONMENT/
RELATIONSHIP / NURSING STUDENTS / STAFF NURSES

PORNSIRI WIMONSARAWONG : RELATIONSHIPS BETWEEN OPTIMISM,
HELPING ROLE OF STAFF NURSES, CLINICAL ENVIRONMENT AND NURSING
STUDENTS AND STAFF NURSES RELATIONSHIP THESIS ADVISOR:

ASSOC.PROF. VEENA JIRAPAET, D.N.Sc. 195 pp. ISBN 974-17-0085-7

The purposes of this study were to examine the relationships between optimism, helping role of staff nurses, clinical environment and nursing students and staff nurses relationship and to explore the variables that predicted the nursing students and staff nurses relationship. Subjects were 294 sophomore nursing students practicing in the medical center hospitals under the jurisdiction of the Ministry of Public Health. Data were collected by using four instruments which were the questionnaires on student's optimism, helping role of staff nurses, clinical environment and nursing students and staff nurses relationship. Data were analyzed by mean, standard deviation, Pearson product-moment correlation coefficient and stepwise multiple regression at a significant level of .05.

The major findings were as follows:

1. The optimism in terms of having the right view was significantly correlated with the relationship between nursing students and staff nurses at a level of .05 (r = .34) and having a benefit view was significantly correlated with the relationship between nursing students and staff nurses at a level of .05 (r = .28)

2. The helping role of staff nurses in term of supervising, clinical teaching and guiding-counseling to students in their nursing practice were significantly correlated with the relationship between nursing students and staff nurses at a level of .05 (r = .50, .52 and .52, respectively)

3. The clinical environment was significantly correlated with the relationship between nursing students and staff nurses at a level of .05 (r = .53)

4. Factors that significantly predicted the nursing students and staff nurses relationship in stepwise multiple regression analysis at the level of .05 included four predictors variables and were able to account for 42.7 % ($R^2 = .427$) of the variance. They were: (1) clinical environment, (2) the helping role of staff nurses in term of clinical teaching to student, (3) the optimism in terms of having the right view type, and (4) the helping role of staff nurses in term of guiding-counseling to students. The predicted equation in standard score form can be stated as follows: the nursing students and staff nurses relationship = .320 (clinical environment)+.170 (the helping role of staff nurses in term of clinical teaching to student)+.163 (the optimism in terms of having the right view)+.217 (the helping role of staff nurses in term of guiding- counseling to students)

Field of study.... ..Nursing Education.....

Academic year .....2001.....

Student's signature.....*Pornsiri Wimonjarawong*.....

Advisor's signature.....*Veena Jirapaet*.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของรองศาสตราจารย์ ดร.วีณา จีระแพทย์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้กรุณาให้ข้อคิดเห็น คำแนะนำ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเมตตา เอาใจใส่ รวมทั้งสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้วิจัยรู้จักคิด พิจารณาสืบค้นต่าง ๆ โดยให้เหตุผล และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยอย่างสม่ำเสมอมาโดยตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและประทับใจในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ พ.ต.ต.หญิง ดร.พวงเพ็ญ ชุณหปราณ ประธานสอบวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ พวงแก้ว ปุณยภนิก ที่กรุณาให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ และคำแนะนำเกี่ยวกับการใช้สถิติ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาตรวจและแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สระบุรี ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการทดลองใช้เครื่องมือวิจัย ตลอดจนผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ทั้ง 8 แห่งที่ให้ความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล อนึ่งการวิจัยครั้งนี้จะไม่ประสบความสำเร็จได้เลยถ้าปราศจากความร่วมมือของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาพยาบาลทุกท่าน ซึ่งผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างมาก ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้และอบรมสั่งสอนด้วยความรัก ความอบอุ่นตลอดระยะเวลาที่ศึกษา และขอขอบคุณเพื่อนนิสิตร่วมชั้นทุกท่านที่เป็นกำลังใจให้ตลอดมา

ท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ คุณนิพัทธ์ ที่คอยช่วยเหลือ ตลอดจนสนับสนุนทุนทรัพย์ รวมทั้งลูกสาวทั้งสี่ที่รักยิ่งของข้าพเจ้าที่คอยให้กำลังใจจนสามารถดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ประสบผลสำเร็จลุล่วงด้วยดี

พรศิริ วิมลสาระวงศ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญแผนภูมิ	ญ
บทที่	
1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
1.3 ปัญหาการวิจัย	5
1.4 แนวเหตุผลและสมมติฐานการวิจัย	6
1.5 ขอบเขตของการวิจัย	8
1.6 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	9
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	12
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	13
2.1 การจัดการเรียนการสอนทางพยาบาลศาสตร์	13
2.2 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษาพยาบาลกับพยาบาลประจำการ	20
2.3 การมองโลกในแง่ดี	35
2.4 บทบาทเชิงช่วยเหลือของพยาบาลประจำการ	44
2.5 สภาพแวดล้อมในคลินิก	58
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	77
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	96
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	96
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	101
3.3 คุณภาพเครื่องมือ.....	107

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3.4 วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล	110
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	112
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	114
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	140
5.1 สรุปผลการวิจัย	141
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	142
5.3 ข้อเสนอแนะ	154
รายการอ้างอิง	156
ภาคผนวก	174
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	195

สารบัญญัตินำ

ตาราง	หน้า
1 จำนวนประชากรและขนาดกลุ่มตัวอย่างในแต่ละภาค	99
2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามวิทยาลัยพยาบาลในแต่ละภาค	100
3 ผลการหาค่าความเที่ยงของเครื่องมือเมื่อนำไปทดลองใช้ และเมื่อใช้จริงกับ กลุ่มตัวอย่าง	109
4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคะแนนการมองโลกในแง่ดีของ กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาพยาบาล จำแนกตามรายด้านและโดยรวม	115
5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคะแนนการมองโลกในแง่ดี แบบมองเห็นความเป็นจริงของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาพยาบาล จำแนกตาม รายชื่อ	116
6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคะแนนการมองโลกในแง่ดี แบบมองเห็นประโยชน์ของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาพยาบาล จำแนกตาม รายชื่อ	118
7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคะแนนบทบาทเชิงช่วยเหลือของ พยาบาลประจำการ ตามการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาพยาบาล จำแนกตาม รายด้านและโดยรวม	120
8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคะแนนบทบาทเชิงช่วยเหลือของ พยาบาลประจำการด้านบทบาทการตรวจตรา ตามการรับรู้ของ กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาพยาบาล จำแนกตามรายชื่อ	121
9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคะแนนบทบาทเชิงช่วยเหลือของ พยาบาลประจำการด้านบทบาทการสอนการปฏิบัติการพยาบาล ตามการรับรู้ของ กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาพยาบาล จำแนกตามรายชื่อ	122
10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคะแนนบทบาทเชิงช่วยเหลือของ พยาบาลประจำการด้านบทบาทการให้คำแนะนำปรึกษาในการดูแลผู้ป่วย ตามการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาพยาบาล จำแนกตามรายชื่อ	124

สารบัญญัตินี้ (ต่อ)

ตาราง	หน้า
11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคะแนนสภาพแวดล้อมในคลินิก ตามการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาพยาบาล จำแนกตาม รายข้อและโดยรวม	125
12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคะแนนสัมพันธภาพระหว่าง นักศึกษาพยาบาลกับพยาบาลประจำการ ตามการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่าง นักศึกษาพยาบาล จำแนกตามรายข้อและโดยรวม	127
13 ความสัมพันธ์ระหว่างการมองโลกในแง่ดี บทบาทเชิงช่วยเหลือของพยาบาลประจำการ สภาพแวดล้อมในคลินิก กับสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษาพยาบาลกับ พยาบาลประจำการ ตามการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาพยาบาล	131
14 ความสัมพันธ์ระหว่างการมองโลกในแง่ดี บทบาทเชิงช่วยเหลือของพยาบาลประจำการ สภาพแวดล้อมในคลินิก กับสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษาพยาบาลกับ พยาบาลประจำการ ตามการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาพยาบาล แสดงในรูปเมตริกสหสัมพันธ์	134
15 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R) ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ที่ได้รับการคัดเลือก เข้าสู่สมการถดถอย ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) และค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ที่เพิ่มขึ้น (R^2 change) กับสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษาพยาบาลกับ พยาบาลประจำการตามการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาพยาบาล	136
16 ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (B) และคะแนนมาตรฐาน (Beta) ของตัวแปรพยากรณ์สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษาพยาบาลกับพยาบาลประจำการ ตามการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาพยาบาล	138

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	95